

**METHODISCHE
HANDLEIDING**

1989

RĪGA

**Vereniging "Kennis" van de Letse SSR
Volksuniversiteit voor de Damsport
van de Letse SSR**

Methodische handleiding

Inhoud

J. Sjaus – Methodiek voor het onderwijzen van dammen aan beginners 1

**E. Merins, R. Valneris – De weg van de Europese kampioen in het internationaal
dammen bij de mannen 8**

Foto's:

L. Levitin, M. Rabkin, M. Moldenhaver, A. Sorkina en Jo. Dorodonov.

Riga, 1989

Redactie **V. Vigman** (hoofdredacteur) **L. Apinš** (verantwoordelijk secretaris)
 E. Ostaškov **K. Hauk**

Ter perse gegeven op **19 januari 1989**. Ondertekend voor druk op **13 maart 1989**.
Formaat **60×90/16**. Offsetpapier. Offsetdruk. Omvang **1 + 0,25** drukvel. Oplage **2000**
exemplaren. Bestelnummer **1585**. Prijs **1 roebel**.

Uitgever: Vereniging **"Kennis" van de Letse SSR**,
226931, Riga, J. Smilšu iela 1.

Gedrukt in de drukkerij van Madona,
p.o. "Poligrāfists",
229220, Madona, Pļavas iela 2.
Bestelnummer **1833**.

J. Sjaus

Geëerd trainer van de Litouwse SSR

Methodiek voor het onderwijzen van dammen aan beginners

Samenvatting van een lezing

Het begrip "**beginner**" is tamelijk relatief. Ik zal doelen op de periode waarin een kind met dammen begint en zich aansluit bij een opleidingsgroep, totdat het ongeveer het derde sportniveau bereikt. Mijn aanbevelingen zijn voornamelijk gebaseerd op de ervaringen van de trainers van de schaak- en damsportschool (SDJOSJ) van Vilnius.

Werving

De vorm en wijze waarop opleidingsgroepen worden samengesteld, hangen af van de plaatselijke omstandigheden, de grootte van de woonplaats en de organisatie waar de trainer werkzaam is.

Zo bestaat er in het Moskouse Paleis van Pioniers en Scholieren een jaarlijkse herfstinschrijving voor de damclub. De jeugd van Moskou kent dit al tientallen jaren en daarom melden zich in september op de Leninheuvels groepen nieuwsgierige kinderen. De trainers hoeven hen alleen nog maar in te schrijven.

De damschool van Vilnius maakt gebruik van andere vormen van reclame, zoals aankondigingen die op scholen worden verspreid en advertenties in de sportkrant over de inschrijving van kinderen. Dat heeft een zeker effect. Toch blijft de beste en meest beproefde methode dat de trainer zelf de scholen bezoekt.

De kinderpsychologie is heel concreet. Een zeldzaam kind zal uit zichzelf de

wens ontdekken om zich serieus met de geheimen van het damspel bezig te houden. Daarom zijn de persoonlijkheid van de trainer, zijn pedagogische kwaliteiten, zijn uitstraling en zijn menselijke eigenschappen van groot belang.

De eerste ontmoeting van de trainer met de kinderen moet daarom rechtstreeks, levendig en doelgericht zijn. De trainer beschikt over tal van middelen: een boeiend verhaal over het damspel, een kleurrijke bespreking van de successen van sterke dammers, vooral van degenen die eveneens in de opleidingsgroep zijn begonnen (een gevoel van gezonde jaloezie is een belangrijk hulpmiddel voor een opvoeder), het tonen van eenvoudige, toegankelijke en fraaie combinaties.

Een grote indruk op kinderen maakt ook een kennismaking met een jonge dammer die slechts enkele jaren ouder is (bij voorkeur afkomstig uit dezelfde school) en die duidelijk laat zien welk resultaat damtraining kan opleveren.

Het probleem van tests, selectie en het ontdekken van talent

Veel trainers proberen al in een vroeg stadium de meest begaafde kinderen te herkennen, zodat zij geen tijd verliezen aan kinderen die volgens hen weinig perspectief hebben. Daarom vindt de selectie vaak in verschillende fasen plaats.

Met behulp van wedstrijden en toernooien worden de besten gekozen voor verdere training. Zo hebben brigades van Russische trainers jarenlang omvangrijk werk verricht in pionierskamp **Rizjski Vzmorje**. De winnaars van de massawedstrijden werden begin september uitgenodigd om deel te nemen aan jeugdtoernooien in het Huis van de Officiëren. Natuurlijk was de werking van een dergelijke selectie groot en moet die niet worden onderschat.

Toch blijft vanaf de allereerste stappen het belangrijkste criterium de kwaliteit van het spel...

Er zullen in het trainersvak altijd aanzienlijke verliezen zijn. Sommige kinderen spelen immers veel thuis, op straat of op het schoolplein en zijn daardoor eenvoudigweg "meer ingespeeld". Dat hoeft echter niet noodzakelijk een aanwijzing te zijn voor uitzonderlijk talent.

Het werk van een trainer, dat een groot aandeel heeft in de vorming van de jongere generatie, mag niet worden beheerst door een louter pragmatische of consumentgerichte benadering van kinderen. Een dergelijke houding is onethisch. Veel kinderen tonen hun mogelijkheden niet onmiddellijk; soms verrassen zij hun trainer pas veel later. De trainingspsychologie is nog lang niet volledig onderzocht. Daarom moet een trainer geduldig en verdraagzaam zijn.

Er bestaat nog steeds geen betrouwbaar systeem van doeltreffende tests. Natuurlijk kan men reactiesnelheid, geheugen of concentratievermogen meten, maar dat is volstrekt onvoldoende om de toekomstige damsterkte van een kind te voorspellen. Bovendien veranderen veel eigenschappen met de leeftijd.

Vaak letten trainers vooral op het vermogen om combinaties op te lossen. Dat is inderdaad een belangrijke aanwijzing voor talent. Toch weten ervaren trainers dat het volgende verschijnsel zich voordoet: een jonge dammer lost combinaties schitterend op, maar zijn resultaten verbeteren nauwelijks. Sterker nog, in zijn toernooipartijen loopt hij regelmatig in combinaties.

Het oplossen van combinaties wordt dan dikwijls een mechanisch proces. De leerling weet dat er in de stelling een combinatie aanwezig is en gaat daarom uitsluitend daarnaar zoeken. Zijn creatieve aandeel blijft beperkt. De vorming van een sterke dammer hangt echter van veel meer factoren af, waaraan reeds vanaf het begin aandacht moet worden besteed. Daartoe behoren logisch denken, langdurige concentratie, doorzettingsvermogen en vooral liefde voor het damspel. Er zijn immers veel begaafde mensen die deze liefde missen en daarom hun talent niet volledig ontwikkelen.

Een trainer moet daarom voldoende psychologisch inzicht bezitten om te kunnen bepalen of een leerling tot het sterke of juist het zwakkere type behoort. Sport gaat nu eenmaal gepaard met nederlagen, negatieve emoties en teleurstellingen, maar niet iedereen kan daarmee even goed omgaan; voor sommigen zijn zij eenvoudigweg te zwaar.

Veel beginnende trainers vragen zich af: op welke leeftijd moet men beginnen? Er bestaat geen eenduidig antwoord. De praktijk leert dat succesvolle dammers vaak al op vijf- of zesjarige leeftijd de eerste beginselen van het damspel leren. Een massale instroom kan al plaatsvinden in de eerste klassen van de basisschool. De trainers van de damsportschool van Vilnius beschouwen

echter een leeftijd van 9 à 10 jaar als optimaal om serieus met dammen te beginnen.

Toch moet worden benadrukt – opnieuw een voorbeeld van het pragmatisme dat onder trainers voorkomt – dat men laatbloeiers niet mag negeren. Zelfs in een tijd waarin kinderen zich sneller ontwikkelen, boeken sommigen pas op 13- of 14-jarige leeftijd grote vooruitgang. Op die leeftijd zijn zij uitstekend in staat serieus te trainen en groeien zij soms sneller dan leeftijdgenoten die eerder zijn begonnen. Zo begon de Vilnusse sportleerlinge L. Travina (later L. Zjoeinskaja) pas op haar vijftiende met dammen. Later werd zij kampioene van de USSR en deelneemster aan twee wereldkampioenschappen.

Basiskennis van de damtheorie

Het onderwijs in de damtheorie moet systematisch worden opgebouwd. De belangrijkste onderdelen zijn:

- tactiek;
- strategie;
- de opening;
- het eindspel.

Vanaf de allereerste trainingen moeten de leerlingen beschikken over een schrift (bij voorkeur een ruitjesschrift, omdat dat handiger is).

1. De beginfase

Waarmee moet men beginnen: met combinaties, het eindspel of positionele spelregels?

In de methodiek van de damsportschool van Vilnius onderscheidt men een eerste opleidingsfase, die is gewijd aan het aanleren van een minimum aan elementaire kennis, een soort "minimumprogramma".

Wij geven er de voorkeur aan te beginnen met een bepaalde combinatie. Dat is zowel vanuit didactisch als

educatief-esthetisch oogpunt belangrijk. Het voornaamste doel is dat alle leerlingen de essentie van een combinatie en de techniek ervan begrijpen. Beginners proberen vaak een combinatie uit te voeren zonder de noodzakelijke offers te brengen, omdat zij het principe van doelmatigheid (de verhouding tussen resultaat en inzet) nog niet begrijpen.

Om enige orde te scheppen in de vaak chaotische "strategie" van kinderen, leren wij de leerlingen vier basisregels (die zij in hun schrift noteren):

1. Dammen in het centrum zijn sterker dan aan de rand.
2. Een enkele schijf mag zich niet te ver van de overige schijven verwijderen.
3. Op beide vleugels moet ongeveer evenveel materiaal aanwezig zijn.
4. In het begin van de partij mogen de schijven van de eerste rij niet te vroeg worden ontwikkeld.

Elke regel moet worden toegelicht en met voorbeelden worden geïllustreerd. Alleen al deze korte cursus levert bij veel leerlingen een merkbare verbetering van de speelsterkte op.

Beginners hebben vooral moeite met het afronden van een combinatie. Daarom leren wij hen in de eerste fase uitsluitend combinaties waarbij de dam wordt verkregen door:

- een vier-op-een-afvang ("vierkant");
- een vangst van vier verspreide schijven (op een dubbele, een driedubbele of een grotere diagonaal);
- een lusslag.

2. Combinatietechniek

Voor een goede training van de combinatietechniek moet de trainer beschikken over een verzameling combinatiekaarten.

De leerlingen lossen de opgaven individueel op. Daardoor kan ieder van hen precies zoveel werk krijgen als nodig is.

Na het oplossen van een kaart moet steeds een vorm van terugkoppeling volgen: de trainer controleert de kwaliteit en de nauwkeurigheid van het uitgevoerde werk. In het begin moet hij alle leerlingen controleren. Later zal hij zelf kunnen beoordelen wie zelfstandig kan werken en wie na iedere opgeloste kaart opnieuw gecontroleerd moet worden.

Tijdens de verdere ontwikkeling van de combinatietechniek moet de aandacht worden gevestigd op de karakteristieke slotzetten en de mechanismen van combinaties. De meest leerzame standen moeten in het schrift worden genoteerd, zodat zij later ook op het demonstratiebord kunnen worden gezet. Het oplossen van combinaties tijdens de training in de vorm van een wedstrijd alleen is echter onvoldoende. De leerlingen moeten eraan wennen ook thuis te werken. Afhankelijk van de beschikbare middelen kan de trainer kopieën van combinatiekaarten meegeven, bladen met opgaven uitdelen of de leerlingen de combinaties laten overschrijven in hun schrift als huiswerk. Zoals iedere andere trainingsvorm mag ook het oplossen van combinaties niet eentonig en vermoeiend worden. Vooral in de beginperiode moet de belangstelling van de kinderen voor het damspel levendig worden gehouden.

Wij organiseren daarom vaak oploswedstrijden die uit verschillende ronden bestaan, met een algemeen klassement. Dat wekt enthousiasme, spanning en een gezonde competitiedrang op.

Soms versterken wij het wedstrijdelement door teamwedstrijden: verdeeld in ploegen lossen de leerlingen

de opgaven op en verzamelen zij punten voor hun team.

Veel trainers stellen zich de vraag waarom kinderen die tijdens de training ogenschijnlijk uitstekend combinaties oplossen, in echte partijen eenvoudige combinaties over het hoofd zien.

Het ontwikkelen van combinatievermogen, en vooral van tactische waakzaamheid, behoort tot de moeilijkste taken van een trainer. Daarvoor zijn niet alleen trainingsarbeid, maar ook voortdurende opvoeding en een blijvende nadruk op het belang van tactiek nodig. Verschillende stimulerende methoden zijn mogelijk.

In de damsportschool van Vilnius gebruiken wij bijvoorbeeld thematische sessies met gelijktijdig spel. De leerlingen krijgen vooraf te horen dat zij een partij zullen spelen, de trainer geeft een combinatie op, waarbij de leerlingen gedurende de hele partij voortdurend naar tactische mogelijkheden moeten zoeken. Voor een ervaren dammer is het uiteraard niet moeilijk een combinatie te vinden, maar bij beginners wordt juist de aandacht voor combinaties ontwikkeld.

Een andere trainingsvorm is een toernooi waarbij extra punten worden toegekend voor uitgevoerde combinaties en punten worden afgetrokken voor gemiste combinaties.

Ook kan men morele stimulansen gebruiken, bijvoorbeeld een bord "**Onze creativiteit**", waarop – eventueel eenvoudige – combinaties worden geplaatst die de leerlingen tijdens hun partijen zelf hebben gevonden.

3. Positioneel spel

De hoeveelheid positionele kennis moet in het begin beperkt blijven. Het belangrijkste is een degelijke beheersing van de basisprincipes voor verdere groei, voortdurende herhaling en de nadruk op de belangrijkste begrippen.

Hier volgt een overzicht van de belangrijkste thema's:

- Schijven in het centrum: **d4, 14 (c5, e5)**.
- De **ketting**.
- De **hoornformatie**.
- De rol van de **kolom**.
- Achtergebleven schijven.
- Geïsoleerde schijven.
- De volgorde van het bezetten van de centrumvelden.
- De betekenis van tempi in de strijd om het centrum.
- Eenvoudige regels voor de ontwikkeling van kolomformaties. Aantal aanvallers en verdedigers.
- De strijd tegen het centrum. De betekenis van de kolommen **a1, f2, e3 (b8, c7, d6)** voor de ontwikkeling van de centrale vijandelijke schijven. Het belang van de schijf op **g1 (b8)** en waarom het ongunstig is deze in de opening vroeg los te laten.
- De schijf **e5**. Het gevaar van een vroege opmars van deze schijf en haar betekenis in het eindspel.
- Een eerste kennismaking met **verbindingen** tussen de schijven.

4. Opening

Het belangrijkste in de beginfase is de leerlingen het belang van de opening duidelijk te maken.

Het heeft geen zin kinderen onmiddellijk gedwongen openingsvarianten uit het hoofd te laten leren (sommige trainers doen dit om snel resultaat te behalen). Wij beperken ons tot **de eerste zet**.

Wij leggen het principe uit van de ontwikkeling van de linkervleugel met de eerste zetten **cd4, bc5, cb4**, gevolgd door de bezetting van het centrum en de ontwikkeling van de achtergebleven schijf. Enkele voorbeelden worden getoond: enkele zetten uit de

Leningrader en de Nieuw-Leningrader opening.

Met zwart bevelen wij gewoonlijk de **Klassieke opening** aan met ontwikkeling naar voren. Daarin zijn verschillende eenvoudige maar nuttige valstrikken aanwezig. Wij tonen zeven à acht zetten en leggen het plan voor beide partijen uit.

Ook behandelen wij een variant van de **Stedelijke opening**, die ontstaat wanneer wit met de eerste twee zetten de velden **d4** en **f4** bezet:

1. cd4 dc5 2. gf4 fg5 3. bc3 gh4 4. cb4 ba5 enz.

Aan dit voorbeeld leggen wij uit waarom wit **gf4** beter niet meteen speelt: daardoor ontstaan problemen. In deze variant krijgt zwart namelijk een **hoornformatie**, waarvan het voor beginners niet eenvoudig is zich te bevrijden.

Beginners raden wij af om **1. cd4 – bc5 2. fe5** te spelen. Wij zijn van mening dat zij de "waarheid" van deze opstelling nog niet kunnen begrijpen en daardoor niet leren om voor het centrum te vechten.

De **Kol-** en **Pylock-systemen** laten wij alleen zien om de leerlingen te laten onthouden hoe men **het centrum niet moet bezetten** in de opening.

Om het tactisch inzicht voor de opening te ontwikkelen, kan men enkele **openingsvalstrikken** tonen. Wij laten bijvoorbeeld zien hoe wit reeds na de derde zet kan verliezen:

1. cb4 de5 2. ba5 bc5 3. bc3? (of cd3) enzovoort.

5. Eindspel

Het beheersen van de elementaire principes en voorbeelden uit het eindspel is van groot belang voor de ontwikkeling van de damcultuur.

In de eerste plaats moeten de belangrijkste technische methoden worden aangeleerd: ...de **opsluiting**, het

afsnijden over de lange diagonaal, de **dubbele slag**, de **driedubbele slag**, de **lus**, de **vork** en de **vierhoek**. Daarna kunnen de eenvoudigste eindspelideeën worden behandeld: **doorbraak**, **opsluiting** en **brug**.

Zodra de trainer van oordeel is dat de leerlingen de elementaire eindspeltechnieken voldoende beheersen (de ontwikkeling tot dam, combinaties, de lus), kan hij hen kennis laten maken met de **driehoek van Petrov**. Daarbij moet worden opgemerkt dat men wegens de moeilijkheidsgraad later nog herhaaldelijk op dit onderwerp moet terugkomen om het goed vast te leggen. De ervaring leert immers dat een lesgroep zich zelden alles wat in één keer wordt behandeld, blijvend herinnert. Is de lesgroep voldoende sterk, dan kan men de leerlingen ook de **"grote driehoek"** laten zien: de techniek waarmee drie dammen winnen van een dam en een schijf.

Bij het onderwijzen van het eindspel is het bijzonder belangrijk de **algemene principes** te benadrukken. De leerlingen moeten leren dat dammen in het eindspel anders worden gewaardeerd dan in het middenspel: aan het einde van de partij staan dammen veiliger op de randen dan in het centrum. Bij de analyse van partijen moet de aandacht worden gevestigd op het **plan**: niet alleen concrete (snelle) winstvarianten en technische middelen zijn belangrijk, maar ook het vermogen om lange tijd volgens een bepaald plan te spelen.

Op beginnersniveau komen in het eindspel veel grove fouten voor. Voor sterke spelers zijn tactische problemen in het eindspel vrijwel afwezig, maar beginners kunnen zelfs met beperkte eindspelkennis al één of twee zetten vooruit rekenen. Daarom gebruiken wij naast gewone combinatiekaarten ook kaarten met eindspelstellingen waarin

combinaties door dammen en gewone schijven worden opgebouwd. Dat verhoogt de kwaliteit van het eindspel en vermindert het aantal grove fouten.

Zelfstandig werk van de leerlingen

Zoals reeds is gezegd, moeten leerlingen een bepaald deel van het combinatie oefenen **thuis** uitvoeren.

Voor zelfstandig werk kan men, indien beschikbaar, eenvoudige boeken voor beginners aanbevelen. Op dit niveau mag men echter nog geen intensieve studie van de literatuur verwachten.

De belangrijkste vorm van huiswerk bestaat uit:

- het oplossen van opgaven uit het schrift;
- het herhalen van de theoretische conclusies die daarin zijn genoteerd.

Het is ook wenselijk enkele aanbevelingen te geven over de inrichting van het schrift. Naar onze mening weerspiegelt de inhoud en verzorging van het schrift de damcultuur van de leerling.

Men mag nooit alles door elkaar in één schrift laten noteren. Wij raden aan het schrift in vier delen te verdelen, waarbij de leerling elke bladzijde zelf van een titel voorziet:

1. Opening.
2. Positioneel spel.
3. Combinaties.
4. Eindspel.

Daarnaast is het nuttig een **afzonderlijk schrift** voor huiswerk te hebben.

Ook verdient een apart schrift voor partijnotatie aanbeveling. Daarin worden alle gespeelde partijen uitsluitend op de linkerpagina genoteerd; de rechterpagina blijft vrij voor opmerkingen en diagrammen waarop de trainer later

de belangrijkste en leerzaamste momenten kan aangeven.

Tijdens de trainingen verzamelen wij alle schriften. Tijdens de lessen worden immers vaak toernooien, themapartijen en andere oefeningen gespeeld.

Sommige trainers vinden dit overdreven. Naar onze mening bevordert het juist een serieuze houding ten opzichte van het damspel. Bij voetbaltrainingen, zwemlessen of muziekonderwijs moeten kinderen immers ook steeds hun uitrusting of instrument meebrengen.

Partijanalyse

Reeds op beginnersniveau moet de trainer ernaar streven vrijwel **alle door de leerlingen gespeelde partijen** te analyseren.

Het belangrijkste principe is de leerling niet te overladen met informatie bij de bespreking van één partij. Het is beter twee of drie wezenlijke momenten te benadrukken. Na afloop van de partij moet de trainer de leerling vragen:

"Wat waren volgens jou de belangrijkste fouten of onnauwkeurigheden in deze partij?"

De analyse kan met één leerling of met de hele groep plaatsvinden. In beide gevallen kunnen stellingen waarin zich combinatiemogelijkheden voordeden worden gebruikt om het rekenvermogen van de leerlingen te trainen.

Bijzonder interessante momenten kunnen tijdens de training worden geanalyseerd en vervolgens als huiswerk aan de leerling worden meegegeven.

Organisatie van het opleidings- en trainingsproces

De trainingsvormen kunnen – en moeten – gevarieerd zijn.

Onervaren trainers klagen vaak:

"Hoe kan men normaal lesgeven als de groep bestaat uit kinderen van zeer verschillend niveau?"

Daarop kan men antwoorden:

"Groepen beginners zijn nu eenmaal nooit homogeen."

Door de verschillen in voorbereiding en natuurlijke aanleg wordt de trainer altijd geconfronteerd met het probleem de groep als geheel vooruit te helpen.

Het belangrijkste hulpmiddel daarbij is een goede verzameling oefenkaarten en ander lesmateriaal. Daarmee kan de trainer steeds een individuele aanpak kiezen en iedere leerling een hoeveelheid werk geven die bij zijn mogelijkheden past. Bovendien heeft een dergelijke organisatie een gunstige invloed op de discipline tijdens de lessen. Uiteraard moet de trainer ook mogelijkheden vinden om individueel met veelbelovende leerlingen te werken. Dat kan bijvoorbeeld gedurende **35 à 50 minuten**, terwijl de rest van de groep combinatiekaarten oplost, een intern toernooi speelt enzovoort.

De training moet afwisselend worden opgebouwd door verschillende onderdelen te combineren:

- het oplossen van opgaven;
- toernooien;
- matches;
- wedstrijden;
- partijanalyse;
- themapartijen;
- het overschrijven van belangrijke standen in het schrift als huiswerk;
- enzovoort.

Het belangrijkste is eentonigheid en vermoeidheid te vermijden en de

belangstelling van de kinderen levend te houden.

Deelname aan wedstrijden

De eerste toernooien vinden vanzelfsprekend plaats **binnen de eigen trainingsgroep**: kwalificatietoernooien, onderlinge matches enzovoort.

Vervolgens moet de trainer proberen de speelpraktijk afwisselender en aantrekkelijker te maken. Daartoe zijn bezoeken aan andere scholen of ontmoetingen met jonge dammers van andere verenigingen zeer geschikt (vooral in grote steden).

Wanneer de organisatorische mogelijkheden het toelaten, is het wenselijk om na **zes tot acht maanden** training de eerste uitstappen buiten de eigen stad of regio te maken. Dat vormt zowel een stimulans als een beloning.

64 of 100 velden?

Op de vraag **wanneer leerlingen moeten overstappen van het Russische dammen (64 velden) naar het internationale dammen (100 velden)** bestaat momenteel geen eenduidig antwoord.

Wij zijn van mening dat het beter is met de **kleine schijven** (64 velden) te beginnen en later over te stappen naar het **grote bord** (100 velden), ongeveer op het niveau van de **Ile of le categorie**. Toch bestaat in veel damcentra ervaring met het **onmiddellijk onderwijzen van het internationale dammen**, zonder eerst het Russische damspel te leren. Die methode is niet weerlegd en heeft daarom eveneens bestaansrecht.

Het motivatieprobleem

Een onvermijdelijk "negatief" aspect van het trainersvak gaat onvermijdelijk gepaard met een **geleidelijk verlies van belangstelling** van een deel van de

kinderen voor het damspel. Soms neemt de uitval zorgwekkende vormen aan. Daarom vormen motivatie en het vermogen om de blijvende belangstelling van kinderen voor dammen te behouden waarschijnlijk de belangrijkste taak van een trainer. Dat vereist een goed begrip van de kinderpsychologie, een fijn aanvoelen van de stemming van de leerlingen en een voortdurende zoektocht naar nieuwe werkvormen.

De eerste trainingen zijn in feite **reclame voor het damspel**. De trainer kan daarbij verschillende wegen bewandelen en uiteenlopende argumenten gebruiken. Vaak wordt gewezen op de schoonheid van het damspel, die een blijvende indruk maakt. De esthetische kant van het dammen is inderdaad belangrijk en doeltreffend.

Toch moet de schoonheid van het spel niet overdreven worden. Kinderen houden immers vooral van **concrete resultaten**. Sportieve prestaties – behaalde categorieën, ereplaatsen in toernooien en reizen naar wedstrijden – spelen voor de meesten de belangrijkste rol. Uiteraard behaalt niet iedereen, zeker in het begin, dergelijke successen. Het is daarom al tijdens de eerste trainingen van belang uit te leggen dat wie werkelijk iets in het dammen wil bereiken, zich moet instellen op **een leerproces van meerdere jaren**.

Men moet de leerlingen duidelijk maken dat de kwaliteit van hun spel en hun resultaten in de eerste maanden weinig zeggen, omdat beginners nu eenmaal allemaal zwak spelen. De vraag of zij zich later verder ontwikkelen, hangt af van hun bereidheid om te blijven oefenen.

Voortdurende aandacht van de trainer, bemoedigende woorden, hulp na een nederlaag – dat alles is voor kinderen zeer belangrijk. Maar ook dat is niet voldoende. Het is wenselijk de groep op

te delen in verschillende **toernooipoules van ongeveer gelijke speelsterkte**. Het verdient aanbeveling meerdere toernooien tegelijk te organiseren met groepen van vergelijkbaar niveau. Dat stimuleert de activiteit van de kinderen, omdat iedereen dan een reële kans heeft goed te presteren.

Meisjes verdienen bijzondere aandacht en een individuele aanpak. Het is belangrijk dat er binnen de groep een kleine meisjesgroep ontstaat. De ervaring leert dat een meisje zich tussen alleen jongens vaak minder op haar gemak voelt en daardoor dikwijls afhaakt.

Er bestaan talrijke manieren om kinderen te belonen:

- kleine prijzen;
- chocolademedailles;
- speldjes;
- kwalificatiebewijzen;
- diploma's.

Gewoonlijk wil de winnaar van een groep zijn prijs graag mee naar huis nemen om die aan ouders en vrienden te laten zien. Om de sportieve belangstelling te vergroten gebruiken wij een **ranglijst**, die binnen één groep of binnen alle leerlingen van dezelfde leeftijd in de vereniging wordt bijgehouden. De bordjes met de namen van de leerlingen hangen op een prikbord in de volgorde van hun onderlinge speelsterkte.

Vrijwel tijdens elke training kunnen de leerlingen een wedstrijd spelen, bijvoorbeeld een partij van **15 à 16 zetten**. Dat is belangrijk voor de actualisering van de ranglijst. Na elk toernooi worden de plaatsen opnieuw vastgesteld, wat meestal voor veel enthousiasme zorgt.

Opvoeding binnen het opleidings- en trainingsproces

Het is de plicht van iedere trainer niet alleen goede spelers op te leiden, maar ook **veelzijdig ontwikkelde mensen** te vormen en aandacht te besteden aan hun morele en karaktervorming. Dat is niet alleen belangrijk voor de samenleving, maar ook voor de leerlingen zelf.

Het damspel vraagt om **zelfdiscipline**, **zelfanalyse** en een principiële, kritische houding tegenover eigen fouten en tekortkomingen. De ervaring leert dat zelfs mensen met een minder grote natuurlijke begaafdheid zich door het damspel kunnen ontwikkelen.

De trainer moet vanaf de eerste stappen respect voor de tegenstander bijbrengen, de behoefte aan eerlijk en compromisloos sportief gedrag ontwikkelen en opvoedkundige gesprekken voeren aan de hand van voorbeelden uit het leven en het werk van grote dammers.

Hij moet op de hoogte zijn van de leefomstandigheden van zijn leerlingen, hun schoolproblemen, hun sociale omgeving en hun interesses. Talrijke reizen mogen bovendien niet alleen worden gebruikt voor wedstrijden, maar ook om de **algemene culturele ontwikkeling** van de kinderen te verrijken.

E. Merins

Geëerd trainer van de Wit-Russische SSR

Resultaten van het Europees kampioenschap internationaal dammen voor mannen

In de geschiedenis van de damsport zijn tot nu toe **negen Europese kampioenschappen** gehouden. Aanvankelijk (vanaf 1965) werden deze toernooien door de Italiaanse organisatoren georganiseerd en vonden zij vrij regelmatig plaats. Later veranderde dat.

Een duidelijk overzicht van alle Europese kampioenschappen geeft de volgende statistiek.

I. 1965 – Bolzano (Italië)

1. T. Sijbrands (Nederland)
2. K. Goeperman (USSR)
3. V. Sjtsjegolev (USSR)

II. 1967 – Livorno (Italië)

1. T. Sijbrands (Nederland)
2. V. Sjtsjegolev (USSR)
3. A. Andrejko (USSR)

III. 1968 – Livorno (Italië)

1. T. Sijbrands
2. P. van der Sluis
3. F. Okrogelnik (allen Nederland)

Op dit kampioenschap namen de Sovjetspelers niet deel, omdat de Italiaanse autoriteiten hun geen inreisvisum verleenden.

IV. 1969 – Rome (Italië)

1. T. Sijbrands (Nederland)
2. A. Andrejko (USSR)
3. A. Koeken (Zweden)

V. 1971 – Suchumi (USSR)

1. T. Sijbrands (Nederland)
2. A. Andrejko
3. A. Gantwarg (beiden USSR)

VI. 1974 – Arco (Italië)

1. A. Andrejko
2. A. Gantwarg (beiden USSR)
3. F. Drost (Nederland)

VII. 1977 – Brussel (België)

1. R. Leszczyński (USSR)
2. G. de Ruiter (Nederland)
3. O. Verpoest (België)

VIII. 1983 – Deventer (Nederland)

1. V. Virny
2. V. Sjtsjegolev (beiden USSR)
3. J. Stokkel (Nederland)

Hoewel de beste dammers ter wereld altijd in Europa geconcentreerd waren, waren de Europese kampioenschappen qua bezetting toch iets zwakker dan de wereldkampioenschappen. Het krachtsverschil tussen favorieten en outsiders was echter gering.

Ook het **negende Europese kampioenschap** (Moskou, december 1987) vormde daarop geen uitzondering. Een oppervlakkige blik op de eindstand laat al zien dat er vrijwel geen zwakke deelnemers waren. De grens tussen favorieten en outsiders was nauwelijks zichtbaar.

In de ene groep plaatsten zich onze spelers **V. Virny**, **M. Korenjevski**, **R. Valneris** en de Nederlanders **R. Clerc**, **G. Jansen** en **H. van der Zee**; in de andere groep alle overige deelnemers. In zekere zin hadden de spelers uit de tweede groep geluk dat zij in de voorronden geen partij hoefden te spelen tegen deze zes sterke tegenstanders.

Op het eerste gezicht lijkt het een genoeg om in een dergelijk toernooi te spelen. Maar zo eenvoudig is het niet. De eerste eis aan een speler die aanspraak wil maken op een medaille is **zonder uitzondering van alle outsiders te winnen**. Eén onnodige remise kan alle kansen op een hoge klassering onherroepelijk vernietigen.

In Moskou slaagden uiteindelijk vier spelers daarin (hoewel dat op het eerste gezicht misschien niet zo lijkt): de Arkhangelsker **V. Virny** en de Nederlanders **G. Jansen**, **R. Clerc** en **H. van der Zee**.

In de onderlinge ontmoetingen tussen de favorieten was **Gerard Jansen** het succesvolst. Hij won van **Michail Korenjevski** en **Gunis Valneris**, stond dicht bij een overwinning op **Harm Wiersma?** (nee, hier staat **H. van der Zee**) en **R. Clerc**. Zo werd hij uiteindelijk **Europees kampioen**.

Slechts een half punt achter hem eindigde de drievoudig wereldkampioen

Vadim Virny. De derde en vierde plaats, met een volledig gelijke score ...**met een gelijk aantal punten** werden de **derde en vierde plaats** gedeeld door **Rob Clerc** en **Hendrik van der Zee**.

Op de **vijfde plaats** eindigde de Leningrader **Michail Korenjevski**, en op de **zesde plaats** de Rigenaar **Gunis Valneris**.

Het is opmerkelijk dat **vijf plaatsen** voor het wereldkampioenschap werden veroverd door:

- **G. Jansen** (Nederland),
- **O. Verpoest** (België),
- **O. Bonnave** (Frankrijk),
- **M. Manzana** (Italië),
- **P. Palus** (Polen).

De **bronzen medaille** en een **zesde kwalificatieplaats** voor het wereldkampioenschap moesten worden beslist in een **barragewedstrijd** tussen **R. Clerc** en **H. van der Zee**.

Noot van de redactie: Deze wedstrijd eindigde met **4–2** in het voordeel van **R. Clerc**.

G. Jansen.

De studenten uit Odessa, Oksana Miroshnitsjenko en Oleg Smech, ontwierpen de affiche van het toernooi.

IX Europees kampioenschap			Moskou, 1987														Pt.
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	G. Jansen	Nederland	■	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	23
2	V. Virny	USSR	1	■	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	22
3	R. Clerc	Nederland	1	1	■	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	21
4	H. van der Zee	Nederland	1	1	1	■	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	21
5	M. Korenjevski	USSR	0	1	1	1	■	1	1	1	2	2	2	2	2	2	18
6	G. Valneris	USSR	0	0	1	1	1	■	2	2	2	1	2	2	1	2	17
7	O. Verpoest	België	0	0	0	0	1	0	■	0	2	1	2	2	2	2	12
8	P. Paluch	Polen	0	0	0	0	1	0	2	■	1	1	0	2	1	2	10
9	O. Bonnave	Frankrijk	0	0	0	0	0	0	0	1	■	2	1	2	2	2	10
10	M. Manzana	Italië	0	0	0	0	0	1	1	1	0	■	1	2	1	2	9
11	D. Issalene	Frankrijk	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	■	0	2	2	8
12	Jo. Mozdgridchvili	Israël	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	■	2	2	6
13	V. Rejč	Joegoslavië	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	■	2	5
14	D. Machado	Portugal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	■	0

Volgens de resultaten van het Europees kampioenschap werden de internationale grootmeesters **Gunis Valneris** en **Hendrik van der Zee**, alsmede de meesters van de FMJD **P. Palus**, **O. Bonnave** en **M. Manzana**. Uiteraard zijn de luisteraars van de Volksuniversiteit voor de damsport in Letland vooral geïnteresseerd in een

analyse van het optreden van **Gunis Valneris**.

Des te meer omdat de controverseronde zijn resultaten volgens mij diep subjectief en ondeskundig was. Naar mijn mening was het artikel "**Dammen blootshoofds**" (*Komsomolskaja Pravda*, 10 februari 1988) verre van objectief.

Ik wil meteen zeggen dat de beschuldiging aan het adres van Gunis, namelijk dat hij opzettelijk van de Nederlander **Jansen** zou hebben verloren om **Virny** de titel te ontnemen, niet alleen onzinnig en absurd is, maar ook beledigend. In mijn sportloopbaan heb ik Gunis leren kennen als een eerlijk en fatsoenlijk mens. Ik geloof dat niet alleen mijn mening als trainer telt, maar ook die van alle sporters, trainers en organisatoren die met Gunis hebben samengewerkt.

Ik had mijn commentaar op dat artikel en de auteurs kunnen beperken tot het niveau van hun argumentatie, namelijk dat zij hun eigen mislukking probeerden te verklaren door de kennis van anderen in twijfel te trekken en hen te kleineren. Maar als trainer vind ik het belangrijk te begrijpen waarom Valneris op het Europees kampioenschap als geheel en in een aantal afzonderlijke partijen onder zijn niveau bleef.

Voor Gunis was dit zijn **debuut** op officiële internationale senioren-toernooien. Bovendien leverde dit debuut hem onmiddellijk de titel van **internationaal grootmeester** op. Toch maken wij geen enkele concessie en beoordelen wij zijn optreden principieel als **teleurstellend**.

Waar lagen de oorzaken van Valneris' mindere spel?

Na een zeer gedetailleerde analyse zijn wij tot de conclusie gekomen dat de voornaamste fouten werden gemaakt **op psychologisch vlak, tijdens de voorbereiding**.

Uiteraard was Gunis voorbereid op de bijzondere **hardheid** van een toernooi van dit niveau. Maar kan welke theorie ook de eigen ervaring vervangen? Deze tekortkomingen kwamen vooral tot uiting in het ontbreken van een **gedifferentieerde aanpak** tegenover verschillende tegenstanders.

Prijsuitreiking aan de zilverenmedaillewinnaar V. Virny (links)

In tegenstelling tot zijn landgenoot Andrejko speelt Gunis strikt volgens zijn eigen positionele opvattingen, ongeacht wie er aan de overkant van het bord zit. Zo beschouwt hij de bluf als een organisch onderdeel van de sport, wanneer daarmee bewust een objectief zwakker plan wordt gekozen dat voor de tegenstander lastig is. Ook al is dat plan op zichzelf twijfelachtig.

Juist daarin lag een van de belangrijkste oorzaken van de kostbare remises tegen de Italiaan M. Manzana en de Joegoslaaf V. Reić.

Valneris werd daarnaast gehinderd door zijn grote emotionele gevoeligheid. Wie Gunis niet goed kent, zal dit misschien overdreven vinden. Gunis is inderdaad een zeer beheerste, weinig emotionele man, maar zijn ingehouden gevoelens spelen zich vooral van binnen af.

Eén voorbeeld (zeker niet het enige). Tijdens het trainingskamp en tijdens het kampioenschap aten de Sovjetspelers en hun trainers gezamenlijk. Vrijwel elke dag klaagde V. Virny of zijn trainer over het bedienend personeel van het restaurant, de leiding van het trainingskamp, de kwaliteit van het eten, de menukaart, de servetten enzovoort. Meestal werden deze klachten op rustige, diplomatieke wijze geuit. Gunis sloot zich daar soms bij aan, maar het voortdurende geklaag begon hem zichtbaar te irriteren. En wie zou dat niet?

Michail Korenjevski nam dergelijke situaties bijvoorbeeld vaak eenvoudigweg niet waar.

Ik denk geenszins dat het gedrag van Vadim Virny en zijn trainer een vooraf berekende psychologische zet was of dat zij probeerden de verantwoordelijkheid voor hun eigen toestand op anderen af te schuiven. Uiteindelijk is iedereen vrij zich te

gedragen zoals hij wil en zoals zijn opvoeding dat toelaat.

Feit blijft echter dat Gunis tot op heden sterk reageert op uiterlijke prikkels. In de eerste plaats verwijt hij dan zichzelf – en ook mij, zijn trainer. Gedurende het hele toernooi verkeerde Gunis daardoor in een toestand van geestelijk ongemak, wat zijn resultaten ongetwijfeld heeft beïnvloed.

De nederlaag van Valneris tegen Jansen was geen op zichzelf staand incident, maar slechts één schakel in een hele reeks teleurstellende resultaten. De onverwachte remises tegen zwakkere tegenstanders ontnamen Gunis de mogelijkheid om in de onderlinge ontmoetingen met de favorieten nog voor de eerste plaats te strijden.

Voor zijn partij tegen Vadim Virny was Valneris bijzonder strijd lustig gestemd. Volgens Virny zelf speelde Gunis de opening uitstekend. In het middenspel moest hij echter overschakelen op een passieve verdediging. Gunis houdt er niet van zulke stellingen te spelen. Waarschijnlijk voelde hij zich toen niet meer op zijn gemak achter het bord, terwijl hij juist op winst had willen spelen en zich nu met redding moest bezighouden.

Kortom, ook in die partij had Gunis nog remise kunnen maken, maar hij vergiste zich en verloor.

Uiteraard had men na een behoorlijke toernooiprestatie daar niet lang bij stilgestaan. Voor de Rigenaar was het behalen van de grootmeestertitel immers de voornaamste doelstelling.

Al in de volgende ronde versloeg G. Jansen M. Korenjevski en kwam daardoor (juister gezegd: hij verstevigde zijn positie) aan de leiding. Virny had intussen een half punt achterstand op hem.

Korenjevski speelde de partij uitstekend en bereikte een gewonnen stelling, maar maakte in tijdnood enkele onnauwkeurigheden en moest uiteindelijk capituleren. Waardoor werden deze fouten veroorzaakt? Vermoeidheid? Nauwelijks. Er waren immers nog voldoende ronden te spelen en een overwinning in deze partij had Korenjevski zelf in de strijd om de medailles gebracht.

Moet ik nog spreken over de toestand van ...**Valneris**, na zijn nederlaag tegen **V. Virny**?

Toch wist hij zich voor de partij tegen **G. Jansen** te herpakken. Tot een bepaald moment speelde hij normaal, maar vervolgens **zag hij een offer over het hoofd** en verloor daarna ook het eindspel.

Helaas vonden zich, zoals ik al eerder heb gezegd, mensen die – in de eerste plaats **A. Virny** – voordeel hadden bij het voorstellen van Gunis' nederlaag als het gevolg van kwade opzet. Alsof zij zich zouden willen wreken omdat Valneris had verhinderd dat **A. Gantvarg** een match om de wereldtitel mocht spelen.

De wens om Gunis vlak vóór het kampioenschap van de USSR, dat tevens als kwalificatietoernooi voor het wereldkampioenschap diende, een psychologische slag toe te brengen? Daarover zullen wij niet speculeren. Gissingen zijn geen dankbare bezigheid.

De partijen en partijfragmenten van het Europees kampioenschap worden becommentarieerd door internationaal grootmeester G. Valneris.

M. Korenjevski – G. Valneris

1.32-28 17-22 2.28x17 12x21 3.34-29.

Tijdens het kampioenschap van de USSR in 1986 eindigde de partij **M. Korenjevski – G. Valneris** na:

3...37-32 07-12 4.34-29 20-24 5.29x20 15x24 6.41-37 01-07 7.31-26 10-15 8.26x17 12x21 9.36-31 en verkreeg zwart een iets gunstiger klassiek spel. Hier koos ik eerst voor de ontwikkeling van mijn rechtersvleugel en bracht daarna de zettenvolgorde om.

3...07-12 4.40-34 11-17 5.37-32 06-11 6.45-40 01-06 7.42-37 20-24 8.29x20 15x24 9.47-42.

Na 9...31-26 21-27 10. 32:21 16:27 11. 48-42 10-15 12. 50-45 2-7 13. 34-30 18-23 kunnen onder meer de volgende varianten ontstaan:

I. 14.30-25 12-18 15.37-31 (na 15. 40-34 24-29 dreigt zwart met een doorbraak) 15...08-12 (of 15...17-22) 16.40-34, waarna 17...33-29 met aanval op de dam dreigt, om dezelfde reden is 16...24-29 ongunstig.

16.31:22 18:27 17.41-37 12-18 18.46-41 07-12 19.33-28 23x32 20.37x28 18-23 21.39-33 (of 21.42-37 23x32 22.37x28 12-18 enz.) 21...23x32 22.33-28 32x23 23.35-30 24:35 24.44-39 35x33 25.38x16 03-08, waarna zwart een betere stelling heeft. 15...08-12 16.13-18, waarbij de rechtersvleugel wordt versterkt. 26...17-21, 27...08-12, 28...13-02 enz.

II. 14.40-34 12-18 15.37-31 (na 15. 33-29 24x33 16.38x29 14-20 staat zwart goed) 15.44-40 17-21! (of 15...07-12! 16.37-31 enz.) 16.26x17. 11x22 17.30-25 14-20 18.25x14 09x20 19.49-44 23-28! 20.36-31 27x36 21.38-32 07-12 22.32x25 15:20 23.25x14 13-19 24.14x23 18x49 25. 37-31 36x27 26.42-38 49x32 27.34-29 24x33 28. 39x37 12-18 met duidelijk voordeel voor zwart.

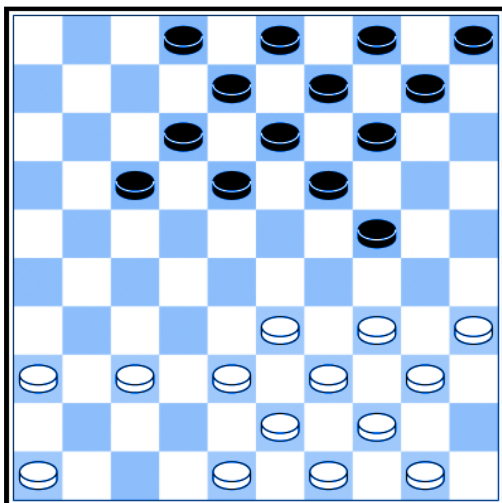
15...08-12 16.31x22 18x27 17.41-37 12-18 18.46-41 07-12 19.37-31 (na 19. 33-28 23x32 20.37x28 18-23 21.42-37

R. Clerc – G. Valneris

21...23x32 22.37x28 12-18 enz.; of 19...24-29 20.31x22 20.33x24 14-20 enz.)

9...10-15 Hier is 19...21-27 minder goed: 10.32x21 17x26 [of 10...16x27 11.31x22 18x27 (11...17x28 12.33x22 18x27 13.38-33 14.33-28 enz.) 12.33-28 12-18 (12...13-18? 13.35-30 14.28-22 15.37-32+). Na 13...38-33 27-32 14.28-22 17x28 15.33x22 18x27 16.37x28 08-12 17.43-38 18.38-33+ ontstaat eveneens voordeel voor wit.] 11.31-27 11-17 (De manier waarop het spel zich verder ontwikkelt laat zien waarom 11...19-23 niet mogelijk was vanwege 12. 27-22)! 12.27-21! 16x27

13.37-31 26x37 14.42x11 06x17 15.41-37.) zie diagram

Bij zwart is de rechtervleugel aanzienlijk verzwakt en de linkervleugel enigszins overbelast, waardoor wit een goed spel krijgt.

Bijvoorbeeld:

I. 15...19-23 16.50-45 enz.

II 15...18-23 16.50-45 10-15 17.37-31 13-18 18.31-27 08-13 (na 18...02-07? 19. 27-21 20.36-31 21.38-32 volgt groot voordeel voor wit; 18....17-22 19.36-31 08-13 20.34-29 23x34 21.40x20 15x24 22.48-42 03-08 23.38-32 24x29 24.33x24 19x30 25.35x24 22-28 26.32x23 38x20 27.39-33 en wit begint een aanval op de rechtervleugel) Na 19...46-41 02-07 (19...17-22 20.34-30 enz. staat zwart slecht; Na 19...14-20 20.41-37 24-29 21.33x24 20x29 22.35-30 23.37-31 ontstaat aanval op de schijf 29) 20.41-37 07-11 (Na 20...17-22 21.37-31 22-28 22 33x22 23-29 23.34x23 19x17 24.39-33 14-19 25.38-32 heeft wit geen problemen.) Na 21.37-31 15-20 (als zwart uit de klem wil komen geeft hij zijn zwakke rechtervleugel prijs) 22.34-29 23x34

23.40x29 05-10 24.38-32 10-15 25.32-28 20-25 26.29x20 15x24 27.31-26 en zwart staat zeer slecht.

Na 27...11-16 28.27-21 16w27 29.28-22 is de rechtervleugel van zwart verzwakt, terwijl na 27...18-23 volgt: 28.35-30 23x21 29.33-28 30.28-22 met een grote winstkans voor wit.

III 15...17-22 16.48-42 enz.

IV 15...02-07 16.36-31 17-22 Na 16...19-23 of 16...18-23 krijgt wit vrij spel en kan hij zijn voordeel vergroten. Na 16...17-21 17.33-28 21-26 18.38-32 18-23 19.43-38 ontstaat een klassieke stelling waarin zwart een zwakke rechtervleugel heeft.

Na 16...07-11 17.33-28 18-23 (17...11-16 18.38-32 17-21 19.43-38 enz.) 18.46-41 23x32 19.37x28 11-16 20.41-37 heeft zwart moeilijkheden met de ontwikkeling van zijn linkervleugel.

Na 17.31-26 18-23 (17...19-23 18.50-45 23-28 19.26-21 07-11! is voor wit de beste kans) 20.37-31 21.31-26 enz.)

Na 20.37-32 28x37 21.33-29 24x42 22.43-38+ Na 17...22-27 18.46-41 27-31 (dreigt wit na 19.48-42 gebruik te maken van de ongelukkige opstelling van de zwarte schijven 27 en 24.)

Na 19.26-21 31x42 20.48x37 19-23 21.33-28 23x32 22.37x28 14-19 23.39-33 probeert wit de zwakte van de rechtervleugel uit te buiten.

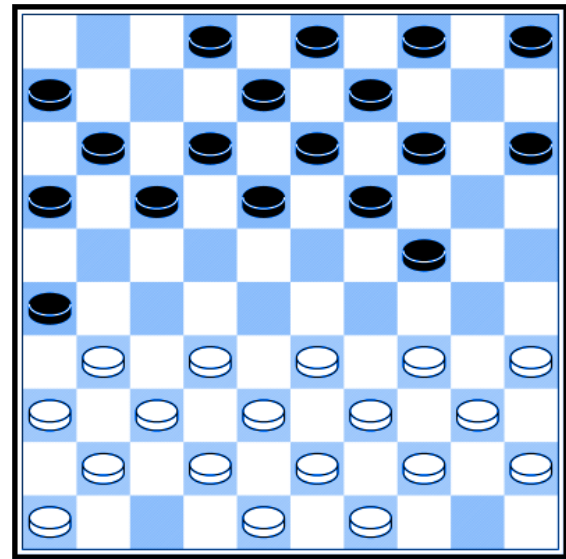
18.34-30 22-27 [18...07-11 19.48-42 12-17 20.40-34 22-28 (20...13-18 21.26-21) 21.33x22 17x28 22.37-31 krijgt zwart een zeer gevaarlijke stelling.

Na 22...24-29 23. 26-21 29x40 24.21-16 11-17 25. 50-45; Na 18...13-18 19.48-42 09-13 20.40-34 22-27 (20...23-29 21. 34x23 19x28 22.30x19 13x24 23.46-41 24.37-31 25.41-36 enz.) Na 21.46-41 04-09 22.33-28 ontstaan voor wit aanvalskansen.

Na 19.37-32 12-18 20.32x21 23-28 21.33x22 18x16 22.39-33 23.38-32

heeft zwart grote moeilijkheden met de ontwikkeling van zijn vleugel.

10. 50-45 21-26.

11.32-28 18-23 12.34-30 23x32 13.37x28 26x37 14.41x32 12-18 15.40-34. Indien 15.28-23, dan volgt: 19x37 16.30x10 05x14 17.42x31, waarna:

17...16-21 18.46-41 21-26 19.41-37 17-22 20. 38-32 14-19 en bij wit blijven de schijven 36 en 31 achter. Na 15.46-41 18-23 16.41-37 17-21 17.37-31 08-12 18.40-34 12-18 heeft wit een interessante voortzetting: 19.28-22 18x27 20.31x22 en na 20...11-17 21.22x11 06x17 22.33-29 24x33 23.38x18 13x22 24.39-33 staat wit harmonieus in het centrum.

15...18-23 Hiermee wordt 16.34-29 verhinderd, omdat zwart dan kan slaan.

16.30-25 16-21 17.34-29 23x34 18.39x30 13-18 19.46-41 08-13 20.41-37 18-23 21.44-39. Er dreigde 21...21-27 22...23x41 23...13-18+;

21...11-16 22.49-44 21-26 23.44-40.

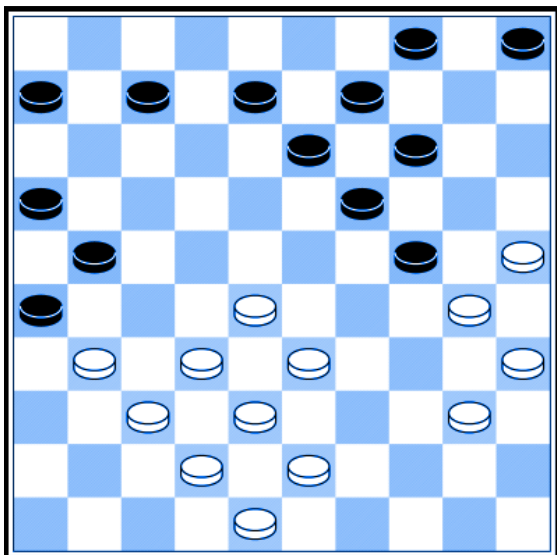
Na: 23. 36-31 volgt: 23...17-21 24.31-27 02-07 25.44-40 (of 25.27-22 07-12) 26. 37-31 26x37 27. 32x41 23x32 28.38x27 21x32 29.42x38 en na: 24-29 30.33x24 19-23 31.38x27 23-28 32.22x33 14-20 heeft zwart goed spel.

Na: 25.07-11 26.39-34 (26.27-22 05-10 27.39-34 03-08, zie de hoofdvariant)

26...03-08 27.27-22 (27.34-29 23x34 28.40x20 15x24 29.43-39 24-29 enz.) 27...37-31 26x37 28.42x31 05-10 29.48-42 21-26 30.42-37 11-17 31.27-22 17-21 32.31-27 06-11 33.34-29 23x34 34.40x20 15x24 35.45-40 11-17 36.22x11 16x07 37.27x16 24-29 38.33x24 07-11 39.16x07 08-12 enz. 27...05-10 28.34-29 (28.43-39? 11-17 29.22x11 06x17 enz) 28...23x34 29.40x20 15x24 30.45-40 11-17 31.22x11 06x17 32.40-34 08-12 (32... 13-18; 33.28-22 enzovoort) 33.34-29 10-15 34.29x20 15x24 35.28-23 met voordeel voor wit.

23...17-21

24.36-31 02-07 25.39-34 03-08! 26.34-29 23x34 27.40x20 15x24 28.45-40.

28...13-18 29.40-34. Anders zou wit met ernstige moeilijkheden te kampen krijgen. Na: 29.31-27 07-11 30.28-22 (30.43-39 18-23 31.40-34 08-13 32.27-22 (32.48-43 26-31 33.37x17 11x31 34.42-37 31x42 35.38x47 13-18+) Na: 32.11-17 33.22x11 06x17 34.37-31 (34.28-22 17x28 35.33x22 24-29 enz.) 34...26x37 35.42x31 14-20 36.25x31 21-26 enz Na: 30...18-23 31.33-28 09-13 32.40-34 08-12 33.43-39 12-18 34.39-33 04-09 35 34-29 (35.33-29? 24x33 36.38x29 26-31 37.37x17 16-21)

35...23x34 36.30x39 18-23 37.39-34 11-17 38.22x11 06x17 39.34-30 (39. 48-43? 23-29 40.34x23 17-22+) 39.27-22? 05-10 40.22x11 16x07 41.37-31 26x37 42.42x31 21-26 43.31-27 24-29 44.33x24 19x39 45.x28x08 09-13 46.08x19 14x23 enz. met winstkansen voor zwart.

29...07-11 30.31-27. Na 30.34-29? 18-22 31.29x20 21-27 grijpt zwart het initiatief.

30...08-12 Zwart blijft 31.34-29 verhinderen wegens 31...12-17, gevolgd door 32...17-22 .

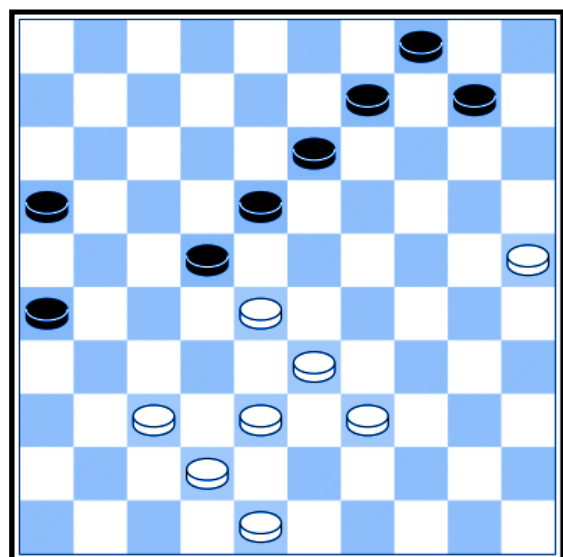
31.28-22 05-10 32.22x13 19x08 33.30x19 14x23 34.27-22. Een zeer gevaarlijke voortzetting voor zwart is:

34...26-31 35.37x17 11x31 36.28x19 31-36 enz.

34...11-17 34...12-17? 35.33-28! 09-14 36.28x19 14x23 37.25-20! 17x28 38.20-14 10x19 39.38-33+

35.22x11 06x17 Indien 35...16x07, dan: 36.35-30 06-11 37.34-29 23:34 38.30:39 11-16 39.32-28 21-27 40.37-32, waarna zwart problemen krijgt.

36.35-30 12-18 37.34-29 23x34 38.30x39 17-22 39.32-28 08-13 40.28x17 21x12 41.38-32 12-17 42.43-38 17-22 43.32-28.

43...22-27 44.28-22! Korenjevski probeert snel te spelen en gebruik te maken van mijn tijdnoed, maar juist daardoor vergist hij zich. Hij moest 44.33-29! spelen, waarna zwart zelfs met 44...13-19 remise kan maken: 45.28-23 19x28 46.37-32 met remise. Na de zet: 44.37-32 13-19 45.32x21 16x:27 46.28-23 18x29 moet wit zich al verdedigen.

44...27-31 45.22-17 31-36 46.39-34 10-14 47.34-30 18-23! Indien: 47...14-19, dan volgt: 48.25-20, waarna remise.

En na: 47...13-19 48.33-29 19-23 49.29-24 enzovoort eveneens remise voor beide partijen. Nu, evenals na: 48.17-12 23-29 49.33x24 13-19 komt een stelling op het bord met remise: 48.30-24 13-19 49.24x13 09x18 50.48-43 14-19 51.38-32 26-31 met onvermijdelijke remise.

48.48-43 13-18 49.33-29. Na: 49.30-24? 09-13 50.24-20 14-19 breekt zwart door.

49...23x34 50.30x39 14-19 51.39-34.

Zwart verliest na: 51...25-20? wegens: 51...09-14 52.20x09 04x13 53.39-34 19-23 enzovoort.

51...19-24. Wit dreigde met de doorbraak:

52.34-29, gevolgd door de bezetting van veld 29.

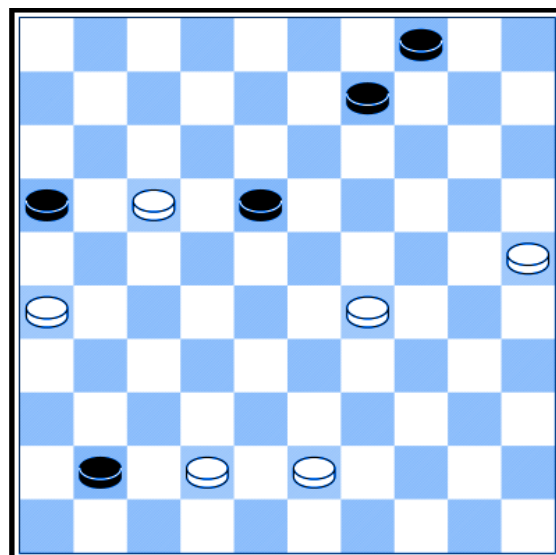
52.34-29. Onjuist is: 52.43-39? 24-30 of: 53.34-29 of: 53.25-20 wegens: 53...16-21, waardoor zwart een schijf wint.

52...24x33 53.38x29 26-31. Er dreigde: 54.29-23 18x29 55.17-12 met remise.

54.37:26 36-41.

Zie diagram

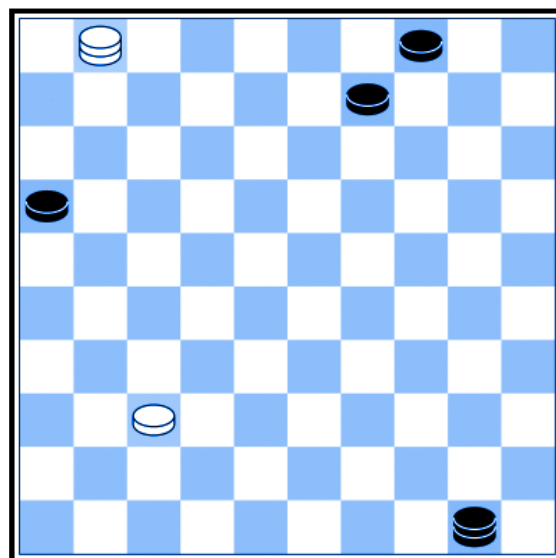
55.29-23 18x29 56.17-12 41-47 57.42-37. Indien: 57.43-38?, dan: 57...09-13 58.12-07 16-21! 59.26x17 29-33 60.38x29 47x02,+.

57...29-34. Indien: 57.47-33, dan: 58.43-38 met remise.

58.12-07 34-40 59.07-01 40-45. Na de partij stelde Korenjevski voor: 59...40-44, omdat na: 60.25-20 61.43-38 eveneens remise ontstaat.

60.25-20 47x15 61.43-38 15x31 62.26x37 45-50

63.01-34 50-17 64.37-31 09-14 65.31-27 14-20 66.34-29 20-25 67.29-34 17-06 68.34-43 06-17 69.43-34 17-21 70.27-22 21-08 71.34-29. Remise.

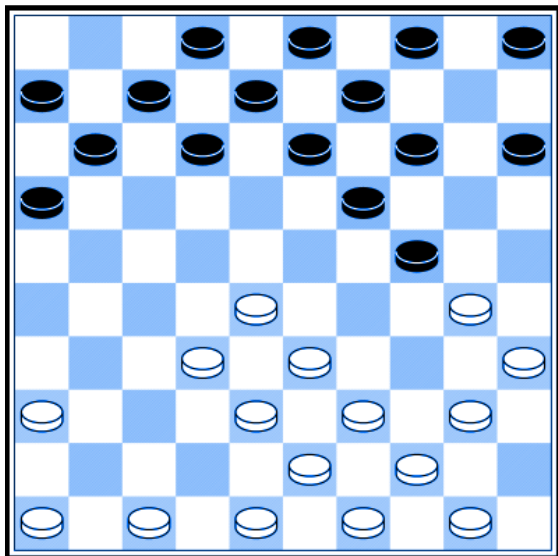
Het blijkt dat de witte schijf op veld 22, die zich in het centrum van het bord bevindt, veel steviger staat. Wanneer zwart probeert haar van welke kant dan ook aan te vallen, is de manoeuvre 22-17 gevolgd door 17-11 onvermijdelijk.

P. Paluch – V. Virny

**1.32-28 17-22 2.28x17 12x21 3.34-29
07-12 4.40-34 01-07 5.45-40 21-26
6.38-32 20-24.**

Mogelijk is ook: 6...16-21 7.42-38
(of 7.32-27 21x32 8.37x28 26x37
9.41x32 enz.) 7...21-27 enz.

**7. 29x20 15x24 9.42-38 10-15 9.34-30
18-23 10.32-28 23x32 11.37x28 26x37
12.41x32.**

Deze stelling lijkt sterk op die uit de **vorige partij**. Wit probeert gebruik te maken van de **overbelasting** en de **gebrekkige ontwikkeling van de linkervleugel** van de tegenstander.

Zwart probeert daarentegen de **rechtervleugel van wit onder druk te houden** en aan te vallen op de **tegenoverliggende vleugel**.

12...12-18 13.46-41 18-23 14.30-25 11-17 15.41-37 17-21 16.36-31 13-18 17.40-34 09-13 18.34-29.

Deze zet is **noodzakelijk**. Indien 18.31-27, dan volgt: 18...08-12 19.50-45 21-26 20.34-29 (of 20.47-42 07-11) en wit heeft een zeer zwakke rechtervleugel.

Na: 20.44-40? 24-29 21.33x24 19x30 22.28x17 07-11 enz.

Na: 20...23x34 21.39x30 enz., omdat: 21...14-20 22.25x23 18x29 23.30x17 07-11 24.33x24 11x22 25. 44-39 zwart niets oplevert.

18...23x34 19.39x30 18-23 20.44-40 04-09 21.50-45 08-12 22.31-27 02-08 23.43-39. Ook hier bereikt zwart niets.

Na: 23...27-22 24.24-29 (23...12-18 24.48-42 18x27 25.25-20 14x34 26.40x18 13x22 27.28x26) enzovoort.

Na: 23...21-26 24.37-31 26x37 25.32x41 23x32 26.38:27 06-11 27.41-37 12-17 28. 33-28 19-23 enz.

Na: 29.28x10 17x28 30.30x19 05x23 en bij zwart ontstaat een dreigende aanval. Na: 24.33x24 14-20 25.x25x14 09x29 26.43-39 12-18 27.30-25 heeft wit een slechter eindspel.

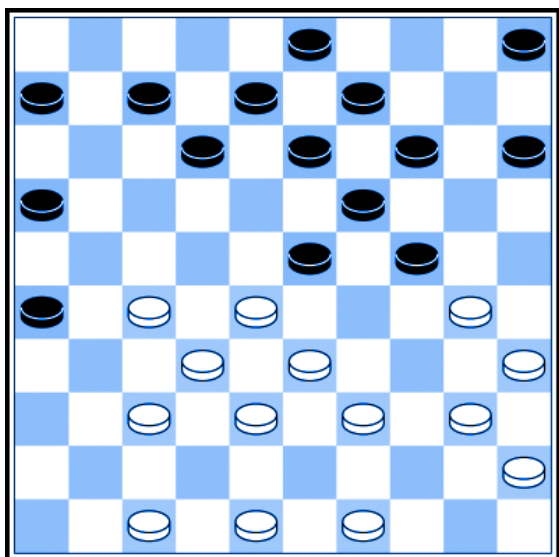

H. van der Zee.

...na 27.39-34 18x27 28.28-22, 29.32-28 enz.) 27...18x27 28.39-33, en de stelling is ongeveer in evenwicht.

23...21-26.

Zie diagram volgende pagina

24.49-43. Waarschijnlijk was het beter geweest om onmiddellijk: 24.39-34 13-18 te spelen. Na: 24...12-18 25.34-29 23x34 26.40x20 15x24 27.28-23 29. 38-33 enzovoort. Na: 25.34-29 23x34 26.40x20 15x24 27.45-40 18-23 (27...14-20 28.25x23 18x29 29.30x19 07-11 30.33x24 08-13 levert zwart niets op.) 28.40-34 12-18 29.47-42, gevolgd door: 30. 37-31 enzovoort.

24...12-18 25.39-34 08-12 26.47-42.

Na: 26.34-29 23x34 27.40x20 15x24 kan wit 28. 28-23? niet spelen vanwege: 28...19x39 29.30x17, gevolgd door 29...07-11+

26...07-11 27.34-29 23x34 28.40x20

15x24 29. 37-31. Beter was: 29.45-40 18-23 30.40-34 13-18 (na 30...12-18 31.37-31; of 31.34-29 23x34 32.30x39 24-29 33.33x24 19x30 34.35x24 18-22 35.28x17 11x31 36.24-20 16-21, is de aanval van zwart gevaarlijker)

31...26x37 32.42x31 03-08 33.31-26 08-12 34.27-21 16x27 35.32x21 23x32 36.38x27 18-23 37.27-22! enz. 31.34-29 23x34 32.30x39 18-23 33.27-22 11-17 34.22x11 06x17 35.37-31 26x37 36.32x41 enz.

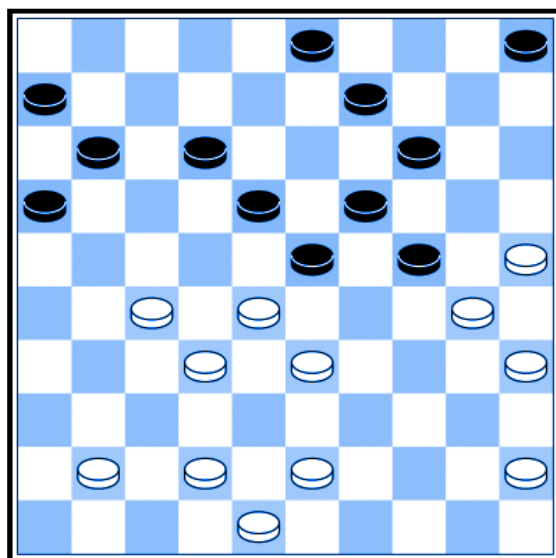
29...26:37 30. 32:41 18-23 31. 38-32.

Slecht is: 31.27-22? 23x32 32.38x27 12-18, en er is geen weg terug:

33.27-21? 18x27 34.21x32 wegens 34...14-20 35.25x23 13-18 36.23x12 05-10 37.30x19 11-17+, Maar ook dit is nog beter dan de partijzet. In deze variant had waarschijnlijk moeten worden voortgezet met: 33.43-38 enzovoort.

31...13-18. Een krachtige zet.

31...24-29 32.33x24 13-18 33.24x22 12-17 34.28x10 17x46 35.10-04 11-17 36.04x11 06x17 37.25-20 leidt tot **remise**.

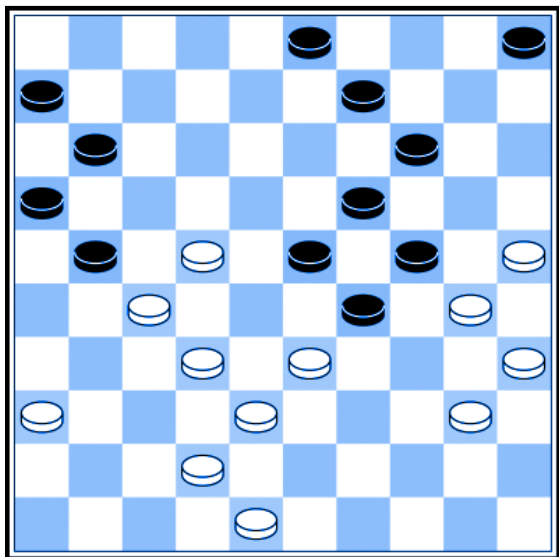

32. 41-36. De dreiging om door te breken naar veld 29, gesteund door de Olympische formatie, is praktisch niet meer af te weren. Zwart hoeft zich zelfs niet te haasten met de doorbraak.

Bijvoorbeeld: 32.41-37 09-13 33.43-38 (33.42-38 12-17 34.48-42 17-22 35.28x17 11x31 36.37x26 23-28 37...13-18+; 33.43-39 24-29 34...23-29 35...14-20+) Na: 33...23-29 34.28-22 (34.37-31 12-17 35.42-37 18-23 36.27-22 03-08 37.45-40 (dreigt 37...14-20+)) 37...08-12 38.31-27 17-21 39.37-31 12-18 40.31-26 11-17 41.22x11 06x17 42.48-43 05-10 43.43-39 10-15 44.40-34 29x40 45.35x44 24x35 46.39-34 17-22+) 34...12-17 35.33-28 17-21 36.37-31 18-23 37.31-26 (Anders slaat de

stelling om ten gunste van zwart: 37.45-40 21-26 38.42-37 05-10 39.48-42 (dreigt 39...22-18 40.40-34) 39...11-17 40.22x11 06x17 41.27-22 03-08 42.22x11 16x07 43.28-22 08-12 44.32-27 12-18 45.22-17 07-12+) 37...29-34! 38.26x17 23-29 39.30x39 13-18 40.22x13 11x44 41.45-40 19x08 42.40x49 29-34, waarna de doorbraak 43...24-30, 44...34-40 onvermijdelijk is. 32...12-17 33. 43-38. Indien 33.45-40, dan volgt: 33...23-29 34.28-22 29x47! 35.22x04 05-10+.

33...17-21 34.45-40 23-29 35.28-22 18-23.

Coöperatie biedt aan

De coöperatie **"Ujoet"**, **Gomel, Rabotsjaja-straat 24**, vervaardigt **magnetische demonstratiedamspellen** (van kunststof).

Afmetingen van het demonstratiebord:

960 × 960 mm

Diameter van de schijven:

65 mm

Prijs van de sets:

- demonstratiespel voor **internationaal dammen (100 velden)** – **50 roebel**;
- demonstratiespel voor **Russisch dammen (64 velden)** – **46 roebel**.

Binnenkort zal ook een **draagbaar magnetisch demonstratiedamspel** ("Podarochnyj" – **Geschenkuitvoering**) worden uitgebracht.

Voor bestelling dient u een brief met **garantie van betaling** te sturen naar: **246031, Gomel, Soechojstraat 4, appartement 138.**

Telefoon: 57-95-85.